

Emlékezés dr. Herman Ákosra

**Dr. Herman Ákos
(1938–2002)**

Rövid ideig tartó gyógyíthatatlan betegség következtében életének 64. évében elhunyt dr. Herman Ákos, az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár (OMIKK) volt főigazgatója.

Miskolcon született, középiskoláit Budapesten végezte, 1961-ben a moszkvai Színesfém Intézet Kohómérnöki Kar metallográfiai szakán szerzett okleveles kohómérnöki diplomát. 1961-től 1986-ig a Híradástechnika Ipari Kutató Intézetben (HIKI), utána az ezen intézetből létrehozott Mikroelektronikai Vállalatnál (MEV) végzett kutató-fejlesztő munkát kezdetben fejlesztő technológusként, később főosztályvezetőként, majd főmérnökként. Valamennyire sorsszerűnek is tekinthetjük, hogy már munkásságának korai időszakában szorosabb kapcsolatba került a könyvtárral, nemcsak mint felhasználó kutató, hanem mint főosztályvezető is. Ő volt ugyanis megbízott szakmai vezetője a HIKI jelentős könyv- és periodikaállományt kezelő és szolgáltató nyilvános szakkönyvtárának. Az ezen időszakban végzett szakmai munkáját, eredményeit 1978-ban Puskás Tivadar-díjjal értékelték.

Szakmai és vezetői munkája mellett 1980-ban megszerezte a „műszaki tudományok kandidátusa” címet, és ennek alapján a BME Egyetemi Tanácsa 1981-ben a „BME műszaki egyetemi doktor” címet adományozta számára. A 90-es évek elején az Ipari Informatikai Vállalat vezérigazgató-helyetteseként még szorosabb kapcsolatba került a könyvtárral és a könyvtári informatikával. Ugyanakkor kutatói tevékenységének elismerését jelzi, hogy: 1998–99-ben tagja volt az MTA Elnöki Informatikai Bizottságnak; 1989–94 között a Soros Alapítvány ösztöndíj-bizottságának tagja; 1990-ben beválasztották a MTA Műszaki Osztály Elektronikus Eszközök Bizottságába; több mint 10 évig elnökségi tag volt a MTESZ Híradástechnikai Egyesületében; tagja volt az IUUVISTA (International Union for Vacuum Science and Technology) magyar szakmai bizottságának; az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Vákuumfizikai Szakcsoport titkára, majd elnöke volt. Szakmai rátermettségét, emberi sokoldalúságát mutatja, hogy 1983-tól 1995-ig a Kandó Kálmán Műszaki Főiskolán előbb docensi, majd főiskolai tanári kinevezéssel komoly szerepet játszott a magyar fiatalok műszaki képzésében, oktatásában.

1993. január 1-jétől pályázat útján az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár főigazgatója lett, és ezt a feladatkört 2001. június 30-ig, nyugállományba helyezéseiig látta el. Már korábban többször is említett sokoldalúságát, rendkívül magas szintű intelligenciáját és vezetői képességét mutatta, hogy a számára viszonylag új, alkalmazott informatikai és könyvtárügyi területen is sikeresen helyállt egy olyan időszakban, amikor több, az OMIKK-hoz hasonló információs intézmény megszűnt vagy felszámolásra került. Vezetői rátermettségét az is fémjelzte, hogy sikerült az intézmény működéséhez elengedhetetlenül szükséges, az állami költségvetési finanszírozást meghaladó pénzügyi támogatásokat is megszereznie a különböző felületi hatóságoktól, minisztériumoktól.

Vezetésével az intézmény sikeresen vett részt hazai és nemzetközi – köztük több európai uniós – pályázaton, és úgy tudott egyre komolyabb országos szerepkört betölteni, hogy a változó gazdasági környezetben nemcsak megtartotta hagyományos funkcióit, hanem bővítette is azokat. Mint mérnökember értelemszerűen vonzódott a számítástechnikához, nyitott volt minden olyan új számítástechnikai megoldás bevezetése iránt, amely javította, hatékonyabbá tette a könyvtári szolgáltatásokat. Ugyanakkor mint kutató vénájú és még szakmai vaksággal nem megvert ember és vezető kereste az új feladatokat és megoldási módokat. A számítástechnika fejlődése adta lehetőségekkel élve, új területeket – adatbázisok építése, szolgáltatása, elektronikus tartalomszolgáltatás, osztott katalogizálás, külföldi dokumentumok gyors, elektronikus úton történő beszerzése a felhasználók kérésére stb. – nyitottak meg irányításával az intézményben. Különösen jelentős volt a külföldi dokumentumok tematikailag széles körére kiterjesztett igen kedvezményes árú másolatszolgáltatás bevezetése, amely jelentős mértékben tágította az OMIKK országos szerepkörét, ismert-

ségét, elismertségét, továbbá ez a tevékenység meghatározó volt a külföldi dokumentumok hazai hozzáférhetőségének biztosításában.

Munkatársai nagyra becsülték mint vezetőt és mint szakembert is. Igen rövid idő alatt nemcsak „megtanulta” a könyvtáros informatikus szakmát, hanem műszaki intelligenciáját és vezetői tehetségét is jól kamatoztatva, az országos szakmai elvárásoknak megfelelően az OMIKK-ot meghatározó információs intézménnyé tette. Ezt a vezetői-szervezői tevékenységet ismerték el azzal, hogy 1995-ben a Művelődési és Közoktatási Miniszter felkérésére az Országos Könyvtárügyi Tanács tagja lett.

Szakmai tevékenységének elismertségét támasztja alá az is, hogy a magyar könyvtári rendszer tizenhat legnagyobb intézményét magába foglaló, 1997-ben indult MOKKA (Magyar Országos Közös Katalogizálási Egyesület) projekt elnökévé őt kérték fel 1998 februárjában. Az a tény, hogy a könyvtáros szakma legnagyobb intézményeit felölelő országos, az adott időszak egyik legfontosabb projektjének vezetőjévé a szakmában nem túl hosszú ideje dolgozó vezetőt kértek fel, mutatja, hogy milyen rövid idő alatt tudta Herman Ákos kivívni a könyvtáros szakma megbecsülését. Ő ezt a munkát és címet, főigazgatói tevékenységéhez hasonlóan, nem rangnak, hanem kötelezettségnek tekintette, és részletekbe menően, érdemben vett részt az irányítási és összehangolási munkákon túl az egyes részfeladatok megvalósításában is. Munkája, tevékenysége túlnőtt az OMIKK hétköznapi életén, jelentős volt szakmai–publikációs aktivitása: több mint százra tehető az utóbbi nyolc évben tartott azon hazai és külföldi előadásainak száma, amelyekkel a hazai könyvtár és informatika ügyét szolgálta.

Mindezen közmegelegedésre végzett szakmai munkájának és emberi kvalitásának elismeréseképpen 1994-ben Pungor Ernő tárca nélküli miniszter elismerő oklevelét kapta meg, majd 1998. október 23-án eredményes kutatási és vezetői tevékenységéért megkapta a „Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztje” kitüntetést. Ezek a kitüntetések is kifejezték azt a pozitív véleményt, amely munkatársai között és széles szakmai körben kialakult róla, elismerve hihetetlen munkabírást, aktivitását és elszántságát az intézet és a szakma hatékony működtetésének fenntartásáért.

Széles körű humán érdeklődését és legendásan nagy olvasottságát, gazdag ismeretbázisát példázza, hogy mint tudós szakember is segítette az OMIKK tudománytörténeti kiadványainak elkészítését (pl. Magyarok a világ tudományos-műszaki haladásáért, a Gábor Dénes és Millner Tivadar életét és munkásságát bemutató lemezek), mivel számos esetben saját kutatómunkájára alapozott tanulmányokat is írt a kiadványokhoz. A szakma iránti és „pedagógusi” elhivatottságát példázza, hogy 2001-ben az ELTE BTK könyvtártudomány-informatikai tanszékén tanított.

Tevékenységének utolsó időszakában energiáinak igen nagy részét emésztette fel az a harc, amit az OMIKK fennmaradásáért folytatott. Meggyőződéssel vallotta, hogy az általa vezetett intézmény bizonyos ésszerűen átgondolt átszervezésekkel, a megújuló épületben és infrastruktúrával képes lesz ellátni mindazon a feladatokat, amelyeket az országos szerepkör és változó felhasználói igény az intézmény számára kijelöl. Emberi és vezetői tevékenységét, harcát ebben az esetben – talán életében igazán először – nem kísérte siker.

Élete volt a munka és a családja. Jelentős gyűjtő- és előkészítő munkát végzett annak érdekében, hogy nyugdíjba vonulása után megírhasa az OMIKK történetét, amely mintegy folytatása lett volna az 1983-ban kiadott centenáriumi kiadványnak. Sajnos a munka folytatását, a történet megírását megakadályozta korai és hirtelen halála.

2001. június 30-án ment nyugdíjba, azzal egy időben, amikor az OM döntése alapján az OMIKK-ot összevonták a BME könyvtárával. Munkásságának elismeréseképpen az egyetem Rektori Tanácsa a „BME OMIKK címzetes főigazgatója” címet adományozta dr. Herman Ákosnak. Az élet és a munka egybeforrását az a sorsszerű egybeesés is jelképezi, hogy pontosan a halála napján, 2002. február 28-án telt le a nyugdíjba vonuláshoz járó 8 hónapos felmondási ideje, és kezdődött volna el igazi nyugdíjas élete.

Stubnya György
(BME OMIKK)